

Venemaa ja Euroopa Liidu partnerlussuhete edasine käik tuleb siduda inimõiguste olukorra paranemisega Venemaal

Vahetult enne EL-Venemaa tippnõupidamist kogunenud europarlamenti inimõiguste allkomisjon käsitles 3. oktoobril inimõiguste olukorda Venemaal. Parlamendi liikmetele jagasid informatsiooni Euroopa Nõukogu inimõiguste volinik Alvaro Gil-Robles, Briti valitsuse ja Euroopa Komisjoni esindajad ning Venemaa kodanikuühenduste juhid.

Tunne Kelami sõnul tuleb seoses Londoni tippkohtumisega võtta põhimõtteline seisukoht EL ja Venemaa suhete edasisest arengust: "Võttes arvesse niihästi inimõiguste komissari kui ka vene kodanikuühenduste tõstatatud valuküsimusi, peavad EL kõrgeid esindajad endile täie tõsidusega selgeks tegema, kas Venemaa juhtkonnal on siiras tahe saada Euroopa Liidult abi õigusriigi ning inimõiguste edendamisel".

Kelami tõdemuse kohaselt on juba mõnda aega tegu Venemaa dramaatilise eemaldumisega demokraatiast. Samas jätkab EL viljaka ja mõtteka dialoogi imiteerimist, hoidudes täie tõsidusega tõstatamast teravaid küsimusi. Selle taga on kartus, et Vene pool võiks ärritada ning dialoogi hoopis katkestada. Tunne Kelam toetas Vene kodanikeorganisatsioonide esindajate soovitusi seostada Vene-EL partnerlussuhete edasine käik inimõiguste olukorra konkreetse paranemisega Venemaal.

EP Vene delegatsiooni aprillikuine visiit Moskvasse näitas, et õhkkond, milles sõltumatud kodanikuühendused peavad Venemaal tegutsema, on muutumas järjest vaenulikumaks.

Kelami sõnul oleks vastutustundetu jätkata Euroopa Liidu juhtkonna tasemel "keisri uute rõivaste" mängu. Mitmed Euroopa juhtpoliitikud üritavad masendavatest tõsiasiadest hoolimata näha Venemaa arengus oma õilsate soovunelmate teostumist, samal ajal kui demokraatiale ja õigusriigile viitavad kehakatted üha napimaks jäävad.

Venemaa kodanikuühenduste esindajad tänasid ühteteistkümnet EP liiget, kes saatsid soomlasest eurosaadiku Ari Vataneni algatusel septembri alguses üleskutse Euroopa Liidu välisministritele seoses Vene-EL inimõiguste alaste konsultatsioonidega. Üleskutsetele allkirjutanute hulka kuulusid ka Tunne Kelam ja Toomas Hendrik Ilves.

Jätkuv ebamäärasus diskrediteerib EL ühist välis- ja julgeolekupoliitikat

5. oktoobril toimunud europarlamenti ja rahvusparlamentide väliskomisjonide ühiskohtumisel juhtis Tunne Kelam saadikutele vastama kutsutud EL ühise välis- ja julgeolekupoliitika esindaja Javier Solana tähelepanu EL ja Venemaa suhetega seotud küsimustele.

Äsja lõppenud Venemaa ja EL tippkohtumise taustal küsis Kelam, kas Solana nõustub asjaoluga, et ühtse EL ja Venemaa piiri ametlik vormistamine, mis toimub Venemaa ning Eesti ja Läti vaheliste piirlepingute sõlmimise näol, on osa meie ühisest välispoliitikast. Kas Solana nõustub väitega, et liikmesriikide õhupiiride süstemaatiline rikkumine Venemaa lennukite poolt kuulub EL ühise julgeolekupoliitika raamidesse? Tunne Kelami sõnul jääb aeg-ajalt mulje, et Euroopa Liidu ühine välis- ja julgeolekupoliitika on valikuline, suunates ebamugavad, väiksemad liikmesriike ja Venemaad puudutavad teemad bilateraalse suhete valdkonda.

"Olen veendunud, et me ei jõua reaalse lahendusteni enne kui Euroopa Liit ei hakka ka ülalmainitud juhtudel rakendama selget ja ühtset lähenemist. Vastasel juhul eelistab Venemaa valitsus pahatihti viivitustaktikat, üritades lahendamata olukordade arvelt täiendavaid plusspunkte noppida. Jätkuv ebakindlus, kuidas sellistele probleemidele läheneda, kasvatab ebavõrdsustunnet liikmesriikide vahel ning diskrediteerib ühist välis- ja julgeolekupoliitikat tervikuna."

Kelami arvates on möödunud juunikuus europarlamenti poolt vastu võetud Malmströmi Venemaa raport märgiks kasvavast teadlikkusest, et Euroopa Liit peab viimaks ometi oma suhted Venemaaga ümber sõnastama. "Ei piisa sellest, kui korrutada loendamatu muresid inimõiguste olukorra, kodanikuvabaduste ahistamise ning õigusriigist eemaldumise pärast Venemaal", väitis ta.

"Kas Teie arvates poleks vajalik siduda EL ja Venemaa partnerlussuhete edasine areng konkreetsete edusammudega inimõiguste olukorras", küsis Kelam, viidates Venemaa kodanikuühenduste poolt europarlamenti inimõiguste allkomisjonile esmaspäeval esitatud selgele sõnumile.

Londoni tippkohtumine ignoreeris Euroopa Parlamendi seisukohti Venemaa küsimuses

12. oktoobril europarlamenti lühiistungjärgul peetud kõnes juhtis Tunne Kelam tähelepanu läinud nädalal Londonis toimunud EL -Venemaa tippkohtumise ignorantsusele Euroopa Parlamendi seisukohtade suhtes.

"Möödunud maikuu Euroopa Parlamendis vastu võetud Cecilia Malmströmi raport EL-Venemaa suhetest märgib selgelt, et EL

ja Venemaa vahelise piiri ametlikku vormistamist tuleb käsitleda viisatingimuste lihtsustamise eeltingimusena. Londoni tippkohtumine ignoreeris seda küsimust täielikult," sõnas Kelam.

Tänase päevani on Venemaa keeldunud sõlmimast piirilepingut Lätiga. Eestiga allkirjastati piirilepe käesoleva aasta 21. mail ning ratifitseeriti tähtajaliselt Eesti parlamendi poolt. Sellele vaatamata tegi Putini valitsus pretsedenditu käigu ning keeldus tunnistamast omaenda allkirja kehtivust rahvusvahelisel lepingul. Selline tegevus seab küsimärgi alla Venemaa poolt võetud kõikide järgnevatte kohustuste usutavuse. Neid küsimusi Londoni tippkohtumisel isegi ei arutatud.

Malmströmi raport rõhutab, et tõhusa Venemaa suunalise poliitika eeltingimuseks on EL poolne ühtne, kooskõlastatud lähenemine. Tunne Kelami hinnangul tegutseb Euroopa Liit kahetsusväärset hoopis vastupidises suunas - selle asemel, et tõsta oma välis- ja julgeolekupoliitika usaldusvärsust, laseb ta end Kremli poliitikal lõhestada.

Malmströmi raporti teksti leiate Tunne Kelami kodulehe avalehelt viidete alt.

Konverents "Vene demokraatia libedal jääl - kuidas saaks Euroopa Liit aidata?"

12. oktoobril toimus Euroopa Parlamendis Venemaa ja Euroopa Liidu suhete teemaline konverents, mille initsiaatoriks oli Euroopa Rahvapartei fraktsiooni Prantsusmaa delegatsiooni liige, endine Soome rallisõitja **Ari Vatanen**. Konverentsile eelnenud pressikonverentsil vastasid ajakirjanike küsimustele konverentsi peaesinejad - Venemaa opositsioonierakonna Jabloko esimees **Grigori Javlinski** ning **Tanja Lokšina** inimõiguste keskusest Center Demos (fotol koos Tunne Kelami ja Ari Vataneniga).

Ari Vataneni sõnul oli möödunud EL-Venemaa tippkohtumine väga "äriiselt" meeletatud. "Kas elu seisnebki äris, kuhu on kadunud väärtused? Me ei saa ometi müüa oma hinge gaasi ja nafta eest!" rääkis Vatanen.

Javlinski arvamusel kohaselt on Euroopa Komisjoni liikmed het-

kel veendunud tulevikukoostöös Venemaa bürokraatidega. On olemas neli teekaarti ning mõlema poole bürokraatiad on sellega rahul. Siinkohal kerkib aga küsimus - milline on Euroopa nägemus Ukraina, Venemaa, kogu Euraasia tulevikust 20 - 30 aasta pärast? Berliini müüri langemine ja EL laienemine 2004. aastal olid ühe strateegia edukaks tulemuseks. Selle strateegia lõpuks, mis loodi pärast teist maailmasõda. 21. sajandil pole enam aega 40 aastat kestvateks diskussioonideks. Uut strateegiat seni aga pole, see nõuaks liiga palju kohustusi. Bürokraatia on hirmul.

Javlinski näeb "Nelja ühisruumi" probleemina asjaolu, et see ühele poole suunatud strateegia viib Venemaa tegelikkuses absoluutselt teisele poole. Välja arvatud ehk lihtsamates majandusküsimustes. Euroopalike väärtuste - demokraatia ja inimõiguste küsimustega on siin aga sisuliselt vähe pistmist. Putini strateegia on - meie varustame teid gaasiga, teie ärge sekkuge.

Kodanikeühenduste olukorda kirjeldanud Tanja Lokšina sõnul on NGOde finantseerimine Venemaal keeruline. Kodanikuorganisatsioonid tegutsevad välisrahastajate abil. Hodorkovski oli kodumaal üks väheseid, kes organisatsiooni toetas ja tema nimeline fond tegutseb endiselt. Üsna suurt arvu ühendusi finantseerib Euroopa Komisjon. Putin ja tema inimõiguste nõukogu on aga otsustanud, et poliitilise suunitlusega mittetulundusühingutele ei ole välisfinantseeringud lubatud.

Konverentsil avaldasid Venemaa demokraatlikule liikumisele toetust Tunne Kelami lisaks mitmed Baltimaade ja Saksamaa eurosaadikud, nende hulgas roheliste esindaja Daniel Cohn-Bendit. Bendit kritiseeris Venemaa vastuolulisi maksuseadusi, mida on peaaegu võimau jälgida. Maksukontrollist on tema sõnul kujunenud uus moodus kõigi ühiskonnagruppide kontrollimiseks. Reegliks on - tee raha, mitte poliitikat.

Oktoobri lõpus alustas Tunne Kelami Brüsseli meeskonnas nõunikuna tööd Jüri Rute

Jüri Rute (pildil) on töötanud nõunikuna Põllumajandusministeeriumi maaelu arengu osakonnas ja Siseministeeriumi regionaalarengu osakonnas ning juhtinud Tallinna Noorsooametit. Ta on lõpetanud ökonomistina põllumajandusakadeemia ning kaitsnud EBSis ärijuhtimise magistrikraadi.

Kontaktandmed: Telefon: +32 2 28 37279;
Faks: +32 2 28 49279; E-mail: tvkelam-assistant2@europarl.eu.int

Tunne Kelami büroo juhataja Kadri Kopli
Telefon: +32 228 47 279 Faks: +32 228 49 279
e-mail: kelam-assistant@europarl.eu.int

KONTAKT

"Isamaaliit Euroopa Parlamendis" toimetaja Berit Teeäär
Euroopa Parlamendi ERP-ED fraktsiooni pressiteenistus
Telefon:+32 2 284 1483 Faks: +32 2 284 4910 bteeaar@europarl.eu.int

